UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Sexta, q[ue] penna sit plecte[n]dus q[ui] no[n] p[ro]bat obiecta? Sol. talione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

Qui autē. ¶ Hec queſtio diuidit in tres partes: in quarū prima ꝓbat ꝙ q̄ calūniat, tenet ad talionis penā: ꝛ hoc ꝓbat per tres authoritates. Scōa ibi: pbr̄i. Tertia ibi: Epiphanium. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic intitulat ſexta queſtio, qua querit qua pena ſit puniend⁹ qui deficit in ꝓbatione criminis qđ obiecit. Sed queſtio tractata eſt. ſ. ij.q.iij. Sed Gratianus eā repetit, vt addat quedam ca. de hac materia loquentia: ꝛ vt addat de cōmutatione ꝛ recompenſatione pene: vt qui non poteſt pati penam legitimā, patiat aliā loco eius.

a ¶ Qui autem. Hec queſtio expedita eſt. ij.q.iij.

b ¶ Omnis. Puniat. ſi cōuictus fuerit de calumnia: vt. ij queſt. iij §. notandum. ij.

¶ Quia. ¶ Caſus. Quidā ſubdiaconus crimen cuidam diacono obiecit: ſꝫ defecit in ꝓbatione. Queſitum fuit a Greg. qualiter debeat puniri? Et reſpōdet ꝙ pena talionis puniri non poteſt: cum ſit diaconus: ſed careat promotione ſacerdotij, quam habere poterat: et executione officij qđ habet: ꝛ tanq̄ʒ re vera infamis verberibus caſtiget, velut laicus cōuictus de crimine: ꝛ illud verbū velut laico, in apparatu exponitur multipliciter: ſed certe per caſus poſitionem debes literam intelligere.

¶ Queſtio.vj.

Qui aūt qđ intulit, ꝓbare nō valet, puniēdus eſt.

Vn̄ Adrian⁹ papa ait.

¶ Puniat q̄ aliis falſa intulerit.

Omnis q̄ aliis falſa intulerit, puniat[b], ꝛ pro falſitate ferat infamiā. Itē Grego. papa.

¶ De eodem.

Qui calūniā illatam non probat: penā debet incurrere, quā (ſi ꝓbaſſet) reus vtiq̄ʒ ſuſtineret.

Item in regiſtro.

¶ Qua pena feriatur qui crimen illatum non probat.

Quia iuxta patrū ſentētias canonicas qui calumniam illatam non probat, penaʒ debet incurrere: ac per hoc quia ſubdiaconus crimē diacono probare non potuit quoniā impoſitionē manus[c] (qua carere potuiſſet) non habuit: non ſolum ſacerdotio[d], ſed officio caruit ꝛ tanq̄ʒ re vera infamis meruit verberibus caſtigari[e]. Nā cui cum tribus teſtibus veluti[f] laico crimen quodlibet approbatur: nō eſt mirū qđ obiicit dum probare non ſufficit, ſi corporali infamie queādmodū laicus ex iuris ſimilitudine ſubiūgat: qđ eñ eſſet diacono gradū omittere, hoc fuit ſubdiacono fame plenitudīe caruiſſe. ¶ Codice lib. j. titu. de epiſco. ꝛ clericis, Imperator Theodoſi⁹.

Preſbyteri[g] citra iniuriā q̄ſtionū teſtimoniuʒ dicant: ita tamen, vt falſa non ſimulent. Ceteri vero clerici qui eorūdem gradum vel ordinem ſequūtur, ſi ad teſtimoniū dicēdum petiti fuerint, prout leges[h] precipiunt audiātur: ſalua tamen ſit litigatoribus falſi accuſatio, ‡ſi forte preſbyteri qui ſuo[i] noīe ſuperioris loci teſtimoniū dicere citra aliquā corporalē iniuriā ſunt p̄cepti, hoc ipſo ꝙ nihil metuūt vera ſuppreſſerint: multo magis etenim pena ſunt digni q̄bus q̄ʒplurimum honoris per noſtram iuſſionē delatum eſt, ſi occulto inueniuntur in crimine. ‡ Itē conſtitutione. iij. col. ix. Preſbyteri[k] ſeu diaconi ſi falſuʒ teſtimoniū dixerit, ſi q̄dē in re pecuniaria, diuino miniſterio dūtaxat p tres annos ſeparati monaſterio tradant: ſi ī crimiali, clericat⁹ honore nudati legitimis penis[l]

f ¶ Veluti. hic vult dicere ꝙ ſubdiacon⁹ conuincitur veluti laic⁹ quantū ad hoc. ſ. ꝙ ſicut cauſa laici ab epo vno audiri poteſt, ſic cauſa ſubdiaconi: vt. xv.q.vij. felix. ſecus eſt in diacono. quidā etiā referūt hoc ad qualitatē teſtiū: vt ſicut bigami admittuntur cōtra laicū: ſic cōtra ſubdiaconū: q2 poſſūt ex diſpēſatiōe fieri ſubdiaconi: vt. xxxiiij. diſ. lector. ſed eadē ratione homicida admittit cōtra ſacerdotē: cum ſecū diſpenſari poſſit a papa. †

g ¶ pbr̄i. ¶ Caſus. Queſitū fuit ab Imperatore an p̄ſbyteri cū ferunt teſtimoniū ſint verberibus ſubijciendi. Et rn̄. ꝙ nō ꝓpter prerogatiuā ſacerdotij: hac tamē cōditiōe, vt falſa nō dicant: ceteri vero clerici ꝓut leges precipiunt, audiātur: ſed ſi pbr̄i falſitatē dixerint licētiā habeāt litigatores de falſo eos redarguere: et q̄to in maiori honore ſunt poſiti, tanto maiori pena debent affici ſi in crimine reperiantur falſitatis: et illud v̄bū, vt leges precipiūt. i. forte in q̄bus caſib⁹ laici torquentur, ꝛ ipſi torqueantur.

g ¶ Preſbyteri. bone opinionis, ſꝫ h. ſecus ſi ſuſpecti ſunt: vt. ſ. e.q.v. illi. ſꝫ hoc nō placꝫ. † minores ergo clerici poſſunt cotam epo torqueri nō a laico: vel nō credo tenere qđ hic dicitur.

h ¶ Leges. Circa laicos infames.

i ¶ Qui ſuo. i. propter ſuum honorem.

¶ pbr̄i. ¶ Caſ⁹. Queſitū fuit a Juſtiniano q̄ pena debēt puniri pbr̄i ꝛ diaconi ſi de falſo teſtimonio ꝯuincantur. Et rn̄det, ſi in ciuili cauſa falſum dixerint teſtimoniū: ſeparati a miniſterio dūtaxat p tres annos detrudant in monaſteriū. Sꝫ in criminali p̄mū degradent: deinde penis legitimis ſubijciant. Ceteri v̄o clerici ſine delectu cauſe legales penas patiantur.

k ¶ pbr̄i. Qualr̄ ſtatuit hic imperator aliq̄d de reb⁹ eccl̄iaſticiſ ꝯtra id. xcvj. di. bene q̄dē. niſi hoc fecerit authoritate ap̄lica. xcvij. di. eccl̄ie. ꝛ. c. victor. Sꝫ h̄ iſtruit iudicē eccl̄iaſticū q̄d facere debeat. ſic. j. e. delatori.

l ¶ Legitimis penis. Que ſunt. ff. de fal. l. j § vlt. vbi

c ¶ Manus. Preſbytero eñ et diacono tātum man⁹ imponitur: vt. xxiij. diſt. pbr̄. ꝛ. c. diaconus. Sed cōtra. lxix. diſt. c. j. vbi ꝛ clerico iubetur manus imponi. ſed illud de manu benedictionis, hoc de manu conſecrationis. Vel dic ꝙ tempore Grego. ſubdiaconatus nō erat ſacer ordo. xxxj. diſt. ca. j.

d ¶ Sacerdotio. Qđ habitur⁹ erat. arg. ꝙ q̄s dicit perdere qđ nunq̄ʒ habuit. xx.q.j. puelle. xvij. diſt. concilia. xxiij.q.iiij. guiliſarius. xxvij.q.ij §. ex his. †

e ¶ Caſtigari. Hic vna pena cōmutat in aliam penā corporalē. ſic. xij.q.ij §. libert⁹. ꝛ. lxxxij. diſt. pbr̄. xiiij.q. vlt. c. j. ſi. ff. de accu. hos §. omnibus. in fi.

† Et xxiij.q. j.c. quo vſidaʒ. vbi de hoc i fi.

† De hoc articulo not. et de homi. ſicut dicit gnu. §. vl. Br.

‡ actio.

‡ Cōtra. ter. l. l. oē. §. q man⁹. ff. de re mi. ꝛ. l. pbris. C. de epiſco. et cle.

† Unde gn̄alr̄ intelligas literaʒ vt ſonat. fm̄ B. yſi.

ſubiſciantur. Ceteri vero clerici communi iure officio eccleſiaſtico pulſi, ſine delectu cauſe legitime coerceantur.

Idem Januario epo.

Ut a ſancte cōmunionis miniſteriū nō accedat qui crimē illatum non probat.

Epiphanium[a] preſbyterum quorundam ſacerdotū literis[b] criminaliter accuſatum[c], eius nos (vt voluimus) cauſas diſcutientes[d], nihilq; in eo obiectorū reperientes: vt ad locum ſuum reuerteretur abſoluim⁹[e]. criminis ergo authores volum⁹ te perſcrutari: et niſi is qui eandem tranſmiſit epiſtolā, paratus[f] fuerit hoc quod obiecit, canonicis atq; diſtrictiſſimis ꝓbationibus edocere: nullatenus ad ſancte ꝯmunionis miniſterium accedat.

Itē ex decreto Adriani pa.

Qua pena delator ſit feriēdus.

Delator[g] autē lingua[h] capuletur: aut conuicto caput amputetur.

Delatores autē ſunt qui inuidia produnt alios.

Item ex conci. Elibertano.

De eodem. Palea.

Delator ſi qs extiterit fidelis, et p delationez eius aliquis fideliū fuerit proſcriptus vel interfectus: placuit non niſi in fine accipere communionem. ſi leuior cauſa fuerit, infra quinquennium accipere poterit communionem. ſi catechuminus fuerit, poſt quinquēniū admittit ad baptiſmum.

Item ex octaua ſynodo.

Qui innocentē falſo crimine maculauerit, ſacerdotis arbitrio penitētia diuturna purgetur. Palea.

Si quis falſum dixerit: vel perſonam innocentis falſo crimine maculauerit: iuxta ſacerdotis arbitriū diuturna penitentia expurgetur.

Item ex conci. Agatheñ.

A cōmunione coerceatur vel ſecularis vel laicus qui eccleſiam vel clericū per calumniam fatigauerit.

Si qs vero ſeculariū p calūniā eccleſiā aut clericū fatigare preſumpſerit, et ꝯuictus fuerit: ab eccleſie ſue liminibus, et a catholicorum communione (niſi digne penituerit) coerceatur.

Cauſa. vj.

Duo fornicatores ꝛ infamia notati, quendam religioſum epiſcopum de ſimonia accuſare nituntur: reus alteri⁹ prouincie archiepiſcopi iudiciuz expetit: tandem in probatione deficit accuſator: ꝛ reus cogitur ad ſue innocentie aſſertionem.

Queritur primo an crimine irretiti, vel infamia notati ad huius accuſationem ſint admittendi?

Secūdo, ſi epiſcopus in eos accuſationē vertere voluerit: an ſimplici aſſertioni ſue ſit fides adhibenda?

Tertio, ſi liceat ſibi expetere iudiciuz archiepiſcopi alteri⁹ prouincie?

Quarto, cuius iudicium ſibi ſit expetendum: ſi circa ſuam ſententiam epiſcopos ſue prouincie diſcordare contigerit?

Quinto, ſi in probatiōe deficit accuſator: an reus ſit cogēdus ad probationem ſue innocentie?

Queſtio. j.

Crimē falſi q̄ pena punit. dicitur q̄ pro crimine falſi ſi eſt liber deportatur, ꝛ omnia eius bona publicantur: ſi eſt ſeruus, patiatur vltimū ſuppliciū. Uel intellige de penis canonicis, put dicitur diſti. l. ſi epiſcopus. Uel dic cū iudex ex offō ſuo punit teſtē: ſm ſuum arbitrium punit eū: vt. C. de teſti. nullum. ſecus ſi directe accuſat teſtis: vt. l. diſti. ſi epo. ꝛ. ff. ꝺ fal. l. j. §. vlti.

a Epiphaniuz. hec ē. iij. pars. q. i qua vult ꝓbare q̄liter ſunt puniendi qui non probāt qꝺ obijciūt et ad hoc ponit. ij. ca. Jo. de fan.

Et vi deas qꝺ not. ij. q. iij. in ſum. in fi. et qꝺle. ꝛ not. xx. iij. q. v. rex dz. ꝛ. xxiij. qōe. v. hec imago. iſ. ar.

Caſus Quidā abſentes libellum accuſatiōis vt epiphanium infamarent miſerunt epo ſuo / ſcz Januario: qui cum libello accuſationis predictū epiphaniū ad papā miſit. tūc papa examiata cauſa, ꝛ cognita innocentia epiphanij, eū abſoluit: ꝛ mandat epo vt illos accuſatores excōmunicaret niſi venirent ꝛ ꝓbarent crimen quod obiecerant, ita Hug.

myſteriū.

a Epiphaniū. de eo agitur extra de teſti. qm̄.

b Literis. Sed qualiter hoc fecerit, cum non ſit admittenda accuſatio per literas: vt ij. qō. viij. per ſcripta. ꝛ. iij. q. ix. abſēte: ſed hic non plene examiauit cāz.

c Accuſatuz, i. infamatum.

d Diſcutiētes. de plano, nō in forma iudicij. ex. ꝺ accu. olim.

e Abſoluimus. ab obſeruatiōe iudicij. vnde poſtea admittitur accuſatio.

f Paratus. Nonne potuit accuſator penitere, ꝛ dicere ſe erraſſe: vt. ꝫ. e. q. j. quidā. et ante lit. conteſt. pōt ꝺſiſtere accuſator vt extra de accu. licet in fi. ſz iſtud eſt ſpeciale i accuſatione epi: vel cū orta eſt ifamia: vt dixi. ꝫ. iij. queſt. v. quiſquis.

Accuſator an ꝛ qn̄ pōt deſiſtere.

Qꝺ cōiter no. oēs doctores in iſta decre. lz. contra ſolutionē que ꝑmo ſequitur: vn̄ de ea non cures. Archi.

g Delatori. Confeſſo.

h Lingua. Sz qualiter dat papa iura de pena ſanguinis, cōtra illꝺ. xxiij. q. viij. his a q̄bus. ſed hic docet q̄d facere debeat iudex ſecularis. ſic. xxvij. qō. j. ſi quis rapuerit. Joānes de fan.

Duo fornicatores. Caſus Supra in. ij. ꝛ iiij. cauſis in multis capitulis docuit Gratian⁹ q̄ criminoſi et infames repelluntur ab accuſatione ꝛ teſtionio: ſed qr quedaz ſūt crimia excepta in q̄bus criminoſi vel ifames admittunt, ideo ānectit hāc cauſā: vt oſtēdat q̄ in crimine excepto criminoſi ꝛ infames admittunt. Oſtēdit etiā q̄ ſimplici aſſertioni epi nō credit cū vult aliū accuſare ꝛ q̄ eps accuſatus ad aliū archiepm ire nō dz: et vt hec et alia faciat / proponit thema, de q̄ quinq; elicit queſtiones. Sūt autē crimia excepta (vt dicit H.) crimen leſe maieſtatis: crimē perduellio̅is, qꝺ eſt ſpecies criminis leſe maieſtatis: crimen hereſeos: crimen ſimonie: crimen ſacrilegij: crimē fraudati cenſus vel annone. Inter hec eſt crimē ſimonie: qꝺ magis in eccleſia frequentatur.